

Skogsstyrelsens föreskrifter om virkesmätning

beslutade den 17 december 2014.

SKSFS 2014:11

Utkom från trycket
den 18 december 2014.

Sakord: Virkesmätning

Skogsstyrelsen föreskriver¹ med stöd av 3-6 §§ förordningen (2014:1006) om virkesmätning följande.

Inledning

1 § Grundläggande bestämmelser om virkesmätning finns i lagen (2014:1005) om virkesmätning och förordningen (2014:1006) om virkesmätning.

2 § Med småskalig förädling avses verksamhet som förbrukar mindre än 2 000 kubikmeter fast mått virke per år.

Med småskalig energiproduktion avses verksamhet som förbrukar mindre än 2 000 kubikmeter fast mått virke eller mindre än 4 000 megawattimmar virke i tillförd energi per år.

3 § Vissa begrepp som används inom virkesmätning definieras i bilaga 1.

Identifiering av virkespartier

4 § Ett virkesparti ska kunna identifieras.

Skador vid mätningen

5 § Virket ska mätas i befintligt skick, om inte annat avtalats mellan virkessäljaren och virkesköparen. Från skador som uppkommit på virket till följd av virkesmätningen ska dock bortses.

Virkets kvantitet

6 § Med virkets kvantitet avses virkets stycketal, volym, massa eller energiinnehåll.

¹ Anmälan till kommissionen har gjorts enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informations-samhällets tjänster.

Anmälningsskyldighet och uppgifter om den bedrivna verksamheten

7 § Den som utför virkesmätning ska innan verksamheten inleds samt senast den 1 mars varje år lämna uppgifter till Skogsstyrelsen om:

1. namn, adress, e-postadress och telefonnummer,
2. organisationsnummer eller personnummer,
3. namn på kontaktpersoner samt
4. kvantiteter som mätts under föregående år respektive beräknas bli mätta under innevarande år.

Vid särskilda förhållanden får Skogsstyrelsen begära att nämnda uppgifter också ska lämnas vid annan tidpunkt.

Egenskapsklasser

8 § Med egenskapsklasser avses i dessa föreskrifter en indelning av virke i följande klasser:

1. Virke som har de egenskaper som virkessäljaren och virkesköparen avtalat.
2. Virke som inte har de egenskaper som virkessäljaren och virkesköparen avtalat.

Om virkessäljaren och virkesköparen har avtalat om en ytterligare indelning i klasser med de egenskaper som avses i första stycket första punkten ska dessa klasser också utgöra egenskapsklasser.

Virke som inte har avtalade egenskaper

9 § Om en virkessäljare och virkesköpare har avtalat om att virket ska ha vissa egenskaper för att virkesmätningen ska fullgöras och mätningen avbryts därför att detta krav inte är uppfyllt, ska det registreras på vilket sätt kravet inte är uppfyllt. Vidare ska kvantiteten på virket som inte uppfyller kravet bestämmas och registreras, om inte säljaren och köparen har avtalat något annat.

Mätmetoder, mätutrustning, mätförhållanden

10 § Endast mätmetoder och mätutrustning som genom dokumenterade forskningsresultat, dokumenterade prov i praktisk skala eller dokumenterad erfarenhet visat sig ge tillfredsställande resultat får användas. Mätmetoden innefattar eventuella omvandlingstal.

De mätresultat som produceras med mätutrustning ska vara spårbara till svensk eller internationell mätnormal.

Virkesmätning får endast utföras av den som har erforderlig kompetens.

Om förhållandena inte medger omsorgsfull mätning, får mätningen inte utföras.

Avrundning

11 § Vid avrundning av tal ska Svensk standard SS 01 4141, eller en metod som garanterar motsvarande funktionalitet som Svensk standard SS 01 4141, tillämpas.

Registrering

12 § Uppgifter som behövs för att bestämma kvantiteten virke ska registreras med uppdelning på egenskapsklasser. Använd mätmetod inklusive eventuella omvandlingstal och tillämpat noggrannhetskrav ska registreras. Utförs virkesmätningen i form av stickprovsmätning ska urvalsförfarande, stickprovsintensitet och skattningsförfarande också registreras.

13 § Uppgifter om förrättningsman, mätlag, maskinlag, för mätningen ansvarig fysisk eller juridisk person, datum och plats för mätningen samt uppgifter om virkessäljaren och virkesköparen ska registreras. Vid mätning med avverkningsmaskin ska första och sista datum för maskinmätningen registreras. Platsen för mätning med avverkningsmaskin ska registreras i form av koordinater för bestånd eller avlägg.

De registrerade uppgifterna enligt denna paragraf samt registrerade uppgifter enligt 9 och 12 §§ ska förvaras på ett betryggande sätt och hållas tillgängliga för virkessäljaren, virkesköparen och Skogsstyrelsen i minst två år efter det att virkespartiets mätbesked lämnats ut till virkessäljaren och virkesköparen.

Noggrannhet och systematiska fel

14 § Vid virkesmätning får endast obetydliga systematiska fel förekomma.

15 § Den bestämda virkesvolymen för ett virkesparti med större fastvolym än 10 m³ får avvika från partiets volym med högst det procenttal som anges i bilaga 2.

För ett virkesparti som väger mer än 10 ton får virkespartiets bestämda massa avvika från partiets vikt med högst det procenttal som anges i bilaga 2.

För ett virkesparti får partiets bestämda stycketal avvika från partiets stycketal med högst det procenttal som anges i bilaga 2.

För ett virkesparti får partiets bestämda energiinnehåll avvika från partiets energiinnehåll med högst det procenttal som anges i bilaga 2.

Egenkontroll av noggrannhet och mätutrustning

16 § Den som utför virkesmätning ska vid användning kontrollera mätnoggrannheten för mätutrustning. Handredskap utan elektronik ska kontrolleras årligen eller vid behov oftare. Annan mätutrustning ska kontrolleras dagligen eller vid behov oftare.

Uppgifter om datum, förrättningsman som utfört kontrollen och kontrollresultaten ska registreras. Uppgifterna ska förvaras på ett betryggande sätt och hållas tillgängliga för Skogsstyrelsen i minst två år efter kontrollen.

17 § Den som utför virkesmätning ska systematiskt och ändamålsenligt kontrollera hur väl kraven i 14 och 15 §§ uppfylls, samt eventuell indelning i egenskapsklasser enligt 8 §. De uppgifter som ligger till grund för kontrollresultatet ska registreras. Uppgifterna ska förvaras på ett betryggande sätt och hållas tillgängliga för Skogsstyrelsen i minst två år efter kontrollen.

Mätbesked

18 § Den som utfört virkesmätningen ska lämna mätbesked till virkessäljaren och virkesköparen inom skälig tid efter mätningen av virkespartiet avslutats, om inte säljaren och köparen har avtalat något annat.

Uppgifterna på mätbeskedet ska förvaras på ett betryggande sätt och hållas tillgängliga för Skogsstyrelsen i minst två år efter att mätbeskedet lämnats ut till virkessäljaren och virkesköparen.

19 § Ett mätbesked ska innehålla uppgifter om:

- virkets kvantitet med uppdelning på egenskapsklasser
- det som registrerats enligt 9 §
- den som utfört virkesmätningen,
- datum och plats för virkesmätningen,
- uppgifter som identifierar virkespartiet
- vilken mätmetod inklusive information om eventuella omvandlingstal som tillämpats och
- virkessäljaren och virkesköparen.

För sågtimmer får egenskapsklasser som skiljer sig åt i fråga om egenskaperna stockdiameter och stocklängd redovisas sammanslagna i mätbeskedet, om virkessäljaren och virkesköparen har avtalat det.

Undantag

20 § Om det finns särskilda skäl, får Skogsstyrelsen medge undantag från bestämmelserna i 2-19 §§.

Ikraftträdande

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 mars 2015.

Genom dessa föreskrifter upphävs Skogsstyrelsens föreskrifter (SKSFS 1999:1) om virkesmätning och Skogsstyrelsens föreskrifter (SKSFS 2001:2) om ändring i Skogsstyrelsens föreskrifter (1999:1) om virkesmätning.

MONIKA STRIDSMAN

Christoffer Andersson
(Enheten för policy och analys)

Definitioner

Följande förteckning innehåller definitioner av begrepp som används i dessa föreskrifter.

Egenskapsklass: Se 8 §.

Fastvolym: Virkesvolym i vilken eventuellt mellanrum mellan virkets bitar inte är inkluderad. Eventuella rotben på stam eller stock ingår. I virkestraves fastvolym inräknas eventuella underlagsstockars volym.

Fastvolymprocent: Sammanlagd fastvolym hos virke i virkestrave, virkesskäppa eller hög i procent av skrymvolymen.

Formutjämnad fastvolym: Fastvolym för hel stam eller stock då avdrag för eventuella utbuktningar gjorts.

Fysikalisk fastvolym: Fastvolym för stam, stock eller på annat sätt sönderdelat virke då inget avdrag för eventuella utbuktningar och inget tillägg för eventuella inbuktningar gjorts.

Mätbesked: Handling som för virkessäljare och virkesköpare redovisar resultat av utförd mätning m.m. I 19 § är angivet vad ett mätbesked minst ska innehålla.

Mätmetod: Vald metod för mätningen inklusive eventuella omvandlingstal för fastställande av kvantitet. Se 10 §.

Omvandlingstal Tal för att konvertera mellan olika måttenheter och storheter.

Skrymvolym: Virkesvolym i vilken eventuellt mellanrum mellan virkets bitar är inkluderat.

Skäppmätning: Metod för bestämning av virkets skrymvolym i en virkesskäppa.

Stjälpt volym: Skrymvolym av virke i virkesskäppa eller hög.

Stockdiameter: Den diameter hos stamtvärsnitt som svarar mot tvärsnittets area.

Stocklängd: Kortaste avståndet mellan stocks båda ändcentra.

Toppcylindervolym: Volym hos stock beräknad som produkt av stockens tvärsnittsarea baserad på stockens toppdiameter och stocklängd.

Toppdiameter: Stockdiameter i stocks toppända. Det är vanligt att måttet bestäms 10 cm från toppändan.

Topprotmätning: Metod för bestämning av stocks fastvolym genom mätning av toppdiameter, stockdiameter i stockens rotända och stocklängd.

Torrhalt: Kvot mellan massa av torrs substans och rå massa.

Torrs substans: Material exklusive vatten. Massan av torrs substans kan bestämmas efter torkning i en ventilerad ugn vid $105^{\circ} \pm 2^{\circ}$ tills massan är konstant.

Torrvikt: Produkten av rå massa och torrhalt.

Travmätning: Metod för bestämning av virkestraves travvolym eller fastvolym.

Travvolym: Virkestraves skrymvolym.

Virke: Med virke avses stam, stubbe och grenar av avverkade träd oavsett sönderdelning före industriell vidareförädling, se definitionen i virkesmätningsslagen.

Virkesparti: Avgränsad virkeskvantitet för vilken virkessäljaren och virkesköparen avtalat om och som mäts med samma mätmetod. Kraven på virkets egenskaper är lika för hela virkeskvantiteten. Leveransen av virket äger vanligen rum vid ett tillfälle eller under en begränsad tid.

Virkesskäppa: Behållare för transport av sönderdelat virke.

Virkestrave: Stockar lagda i fler än ett lager.

Virkesvolym: Volym av virke i vilken eventuellt mellanrum mellan virkets bitar kan vara inkluderat eller exkluderat.

Diagram och tabeller

Diagram 1 – Noggrannhetskrav för volym vid stockmätning

För ett virkesparti som är större än 10 m³ får den vid stockmätning bestämda totala fastvolymen eller toppcylindervolymen avvika från partiets volym med högst det procenttal som framgår av kurvan i diagrammet nedan. För virkesparti som är större än 400 m³ får avvikelserna vara högst 3 %.

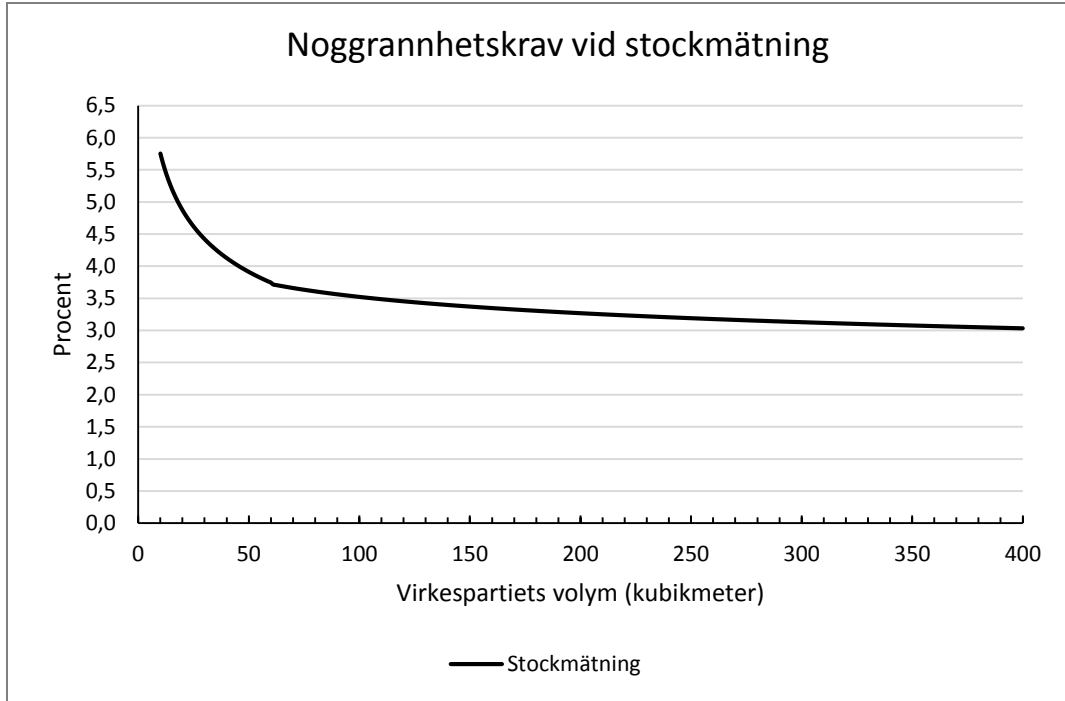

Diagram 2 – Noggrannhetskrav för volym vid travmätning, stickprovsmätning och övrig volymmätning.

För ett *virkesparti* som är större än 10 m³ får den vid *travmätning*, *stickprovsmätning* eller *övrig volymmätning* bestämda totala *fastvolymen* eller *toppcylindervolymen* avvika från partiets volym med högst det procenttal som framgår av kurvan i diagrammet nedan. För *virkesparti* som är större än 400 m³ och består av sågtimmer får avvikelserna vara högst 8 %, för övriga virkespartier får motsvarande avvikelse vara 9 %.

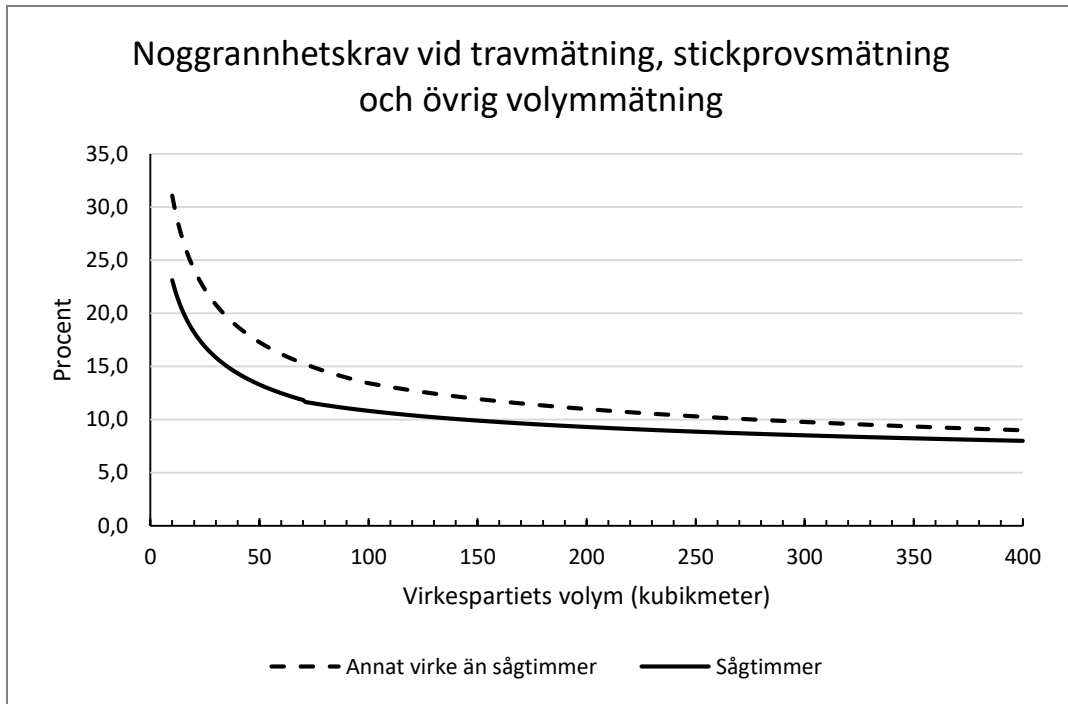

Diagram 3 – Noggrannhetskrav för skrymvolym vid skäppmätning

För ett *virkesparti* som är större än 25 m³s får den vid *skäppmätning* bestämda totala *skrymvolymen* avvika från partiets skrymvolym med högst det procenttal som framgår av kurvan i diagrammet nedan. För ett *virkesparti* som är större än 1 000 m³s får avvikelserna vara högst 9 %.

Tabeller

Tabell 1. Noggrannhetskrav för råvikt, torrsvikt och energiinnehåll. För ett *virkesparti* som väger mer än 10 ton får *virkespartiets* bestämda totala *råvikt*, *torrsvikt* eller *energiinnehåll* avvika från partiets vikt med högst det procenttal som anges i tabellen nedan.

	Virkespartis vikt i ton	Högsta tillåtna avvikelse	
		Vikt	MWh
Råvikt	< 50	6 %	
	50-100	4,5 %	
	> 100	3 %	
Torrsvikt	< 25	18 %	20 %
	25-50	13,5 %	15,5 %
	> 50	9 %	11 %

Tabell 2. Noggrannhetskrav för stycketal. För ett *virkesparti* får partiets bestämda totala stycketal avvika från partiets stycketal med högst det procenttal som anges i tabellen nedan.

Virkespartis stycketal	Högsta tillåtna avvikelse
≤ 1 000	4,5 %
> 1 000	3 %